

Človek se najteže odpove stvarem, ki so najbolj negotove. Zato je za jutrišnji dan potrebno živeti tudi iz moči in pravice, ki ju pozna današnji čas. Tudi to, vendar ne samo to. Da bi bilo mogoče še kaj drugega kot samo homerski privid ali pa žalostna Pascalova misel o tragični igri moči in pravice sredi neusmiljenega sveta, mora obstajati v jedru vsega človeškega še kaj, kar je onstran vsega, tudi onstran moči in pravice. Humanizem, ki je v tem jedru doma, mora prihajati iz etosa, ki prehaja vse sile, kar jih je doslej človeška misel imenovala s starimi besedami; iz etosa, ki je pravo zagotovilo za prihod tistega, kar postaja edina zares sijajna naloga človeškega sveta, prihodnji misterij človeka, stopajočega iz zgodovine v kraljestvo svobodnosti, ki bo razprla skrivnost, zaprto globoko globoko v njegovem dnu.

S takšnimi mislimi sem to poletje hodil po poti čez otok in k morju na južno stran. Kot zmeraj se mi je tudi zdaj iznenada odprl pogled na obalo in obzorje, iz katerega je v sinjih meglicah vzhajalo nebo. Vse je bilo takšno kot prejšnja leta, ko sem v razgledu odkrival sled Odisejevih prigod. Vendar je bilo v tem hipu vse tudi drugače. Naenkrat je iz podob zaliva izginilo eno in drugo; kot so se porazgubile misli o moči in pravici, je iz sveta izginil spomin na podobe Faiakov in morskih pošasti. Pokrajina je spet postala ona sama. Tu je bil zaliv s samotnim pomolom, tu je bil borov gozd s šumom škržatov, tu je bila stara kapela; od tod je pogled lahko splaval k skalnim grebenom sredi obzorja. Svet je postal preprost, kot je bil za dne, ko sem ga prvič zagledal s poti, ki se spušča proti morju. Toda že je iz njegove stare preprostosti žarela nova skrivnost. Sredi sveta se je oglašala misel, ki ji še ne vemo imena, a ga bomo nekoč — zase in za vse — prav gotovo našli.

Tone
Kuntner

Pesmi

KMET V MESTU

Med te sive hiše prideš,
med te sive hiše zaideš,
če iščeš pravico
ali če si hudo bolan.

Med temi sivimi hišami
je nekje doma hudič,
med temi sivimi hišami
ne veš več, kdo si,
ne veš več, od kod si
in si v množici tisočih
sam.

Nikar ne poskušaj iskati pravice,
nikar ne bodi hudo bolan!

ZDAJ BI TI VSE PRIZNAL Zdaj bi ti vse priznal
kakor otrok:

da sem lagal,
ko sem ti pravil,
da mi ni nič hudo
v teh daljnih krajih
in da sem tu našel,
kakor ti praviš,
srečo in mir.

Zdaj bi ti tudi priznal,
da sem velikokrat
mislil nate,
ko me je bilo strah,
kakor zdaj,
črne teme
in psov in ljudi
v tej črni temi.

TEBI NE BO TREBA Tebi ne bo treba živeti
tako umazanega življenja,
si mislila,
ti boš velik gospod
v mestu
in mi boš enkrat
ponosno razkazal
ta veliki svet.

Ampak
ta svet
je umazan,
mama,
bolj kakor naša svinjska kuhinja
in bolj kakor voz v blatu
in bolj kakor v hlevu
najbolj umazani kot.

TVOJ SIN I

Tvoj sin je v mestu gospod.
 Ne maže si rok s to zemljo prekleto
 in se mu zanjo ne trga srce,
 kot da ni tvoj sin.

Ne orje spomladi,
 ne vlačí hlodov,
 ne vozi gnoja v hrib
 in ne upogne hrbta pod vsakim bičem.

Kot da se nikdar v sebi ne zlomi,
 kot da vse o tem svetu ve,
 vzravnano po cesti gre.

II

Tvoj sin je v mestu gospod.
 Vzravnano po cesti gre
 in sreča prijatelja pisatelja
 in sreča prvo damo gledališča
 in sreča tovariša s predsedstva
 in se pozdravi z njimi
 tvoj sin.

In je povabljen na kavo
 in gre na razstavo slik
 in na koncert
 in v kino
 in večerja v klubu
 in pije v baru do svita —

in gre proti domu,
 ko grejo drugi na šiht.

Gre proti domu
 v zgodnjem jutru,
 v lepem jutru
 ko svinja pijan.

III

Tvoj sin je v mestu gospod.
 Tvoj sin stanuje v visoki hiši,
 visoko nad ulico
 med inženirji
 in doktorji
 in politiki,
 kjer skoraj ne srečaš navadnega človeka
 in tudi ne psa brez rodovnika,
 kjer živi pes manj pasje življenje
 kot kmet,

kjer se ljudje pred svetom zaklenejo
 med lepe, pisane stene —
 zaverovani v svoje glave,
 nagnjeni nad svoje mize.

Saj se privadiš, pravi tvoj sin,
 na gosposki bonton,
 na beton in železo,
 le včasih, pravi, ga zmoti spomin
 na Finkštovo grabo
 in na Špindlerjevega Polteka.

JABLANA
 V PARKU Tu prav tako trdno stojim v zemlji
 kakor med stotimi jablanami
 in rastem iz zemlje
 in srkam sokove iz zemlje.

Tu prav tako zjutraj sonce posije
 in sedajo name ptice
 in pojejo v zgodnjem jutru
 in gnezdiijo v zgodnji pomladi.

Tu prav tako dozorim v jeseni
 in imam sončne in sladke sadove,
 le da me nihče ne poišče v jeseni
 in me nihče ne obere v jeseni.

Tu se le mimogrede kdo ustavi
 in se začudi: smešno, smešno,
 jablana v parku,
 sredi žlahtnih grmov
 in sredi lepih rož.